

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/165/2017
Identifikačné číslo spisu: 8314213189
Dátum vydania rozhodnutia: 27.11.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Vladík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8314213189.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladíka a členov senátu JUDr. Janky Cisárovej a JUDr. Jána Šikutu, PhD. vo veci starostlivosti o maloletú D., nar. XX. S. XXXX, bývajúcej u matky, zastúpenej kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Humenné, pracovisko Snina, za účasti rodičov: matky B., bývajúcej v G., zastúpenej JUDr. Evou Kákošovou, advokátkou v Snine, ul. 1. Mája 2049, a otca I., bývajúceho v G., zastúpeného JUDr. Jankou Vasilovou, advokátkou v Humennom, Kudlovska 1, o návrhu matky na zvýšenie výživného, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 10 P 362/2014, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. marca 2017 sp. zn. 6 CoP 7/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Matka maloletej D., nar. XX. S. XXXX má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 15. novembra 2016 č. k. 10 P 362/2014-195 zmenil rozsudok Okresného súdu Humenné sp. zn. 16 C 266/2005 zo dňa 13.2.2006 v časti výšky výživného tak, že zvýšil výživné pre maloletú D., nar. XX.XX.XXXX zo sumy 66,38 Eur na sumu 120,- Eur mesačne od právoplatnosti rozsudku, ktoré je otec povinný platiť k rukám matky vždy do 15-dňa toho ktorého mesiaca vopred. V prevyšujúcej časti návrh matky zamietol. Návrh otca na zníženie výživného zamietol. Vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Nepriznal náhradu nákladov za preklad Slovenskej republiky. Rozhodnutie odôvodnil tým, že po odpočítaní nevyhnutných výdavkov je v možnostiach otca prispievať na výživu maloletej D. sumou 120,- Eur mesačne, v prevyšujúcej časti návrh matky zamietol. Takisto zamietol návrh otca na zníženie výživného, pretože jeho príjem postačuje na platenie vyššieho výživného a u neho nedošlo k takej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala platenie nižšieho výživného. Na Slovensku súdy určujú minimálne výživné aj z minimálnej sociálnej dávky 62,50 Eur. Príjem otca ďaleko presahuje rámec 62,50 Eur, ktorý by prípadne odôvodňoval priznanie minimálneho výživného.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie otca rozsudkom z 30. marca 2017 sp.

zn. 6 CoP 7/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny (§ 65 CMP, § 387 ods. 1 CSP). Uviedol, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav a z vykonaných dôkazov vyvodil aj správne právne závery. Od posledného určenia výživného pre maloletú D. v sume 66,38 Eur v roku 2006 došlo k zmene pomerov, ako na strane D., tak i jej otca. V súčasnosti je študentkou 8 - ročného gymnázia a jej výdavky sú neporovnateľne vyššie oproti dobe ostatného určenia výživného. V dobe určovania výživného pre maloletú v roku 2006 bol otec zamestnaný na Slovensku s príjmom okolo 400,- Eur mesačne. I napriek tomu, že je v súčasnosti v stave hmotnej núdze a je poberateľom dávky v hmotnej núdzi podľa predpisov platných v Y., je nepochybné, že tento príjem aj po zohľadnení jeho ďalších vyživovacích povinností je neporovnateľne vyšší ako príjem, ktorý mal v čase ostatného určenia výživného pre maloletú D. v sume 66,38 Eur mesačne v roku 2006. Poukázal na to, že zdôvodnil, že na Slovensku súd určuje minimálne výživné aj z minimálnej sociálnej dávky 62,50 Eur. Ide o zákonné minimálne výživné platné v Slovenskej republike bez ohľadu na príjem povinného rodiča. Otcov príjem túto sumu ďaleko prevyšuje. Navyše otec je vlastníkom 4-izbového bytu v Slovenskej republike, z ktorého nedosahuje žiaden príjem.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal otec maloletej D. dovolanie, ktoré odôvodnil ustanovením § 420 písm. f/ CSP, nakoľko odvolací súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Takisto prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, (správne malo byť uvedené písmeno b/), nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená a to, či je možné zvýšiť výživné pre maloleté dieťa z príjmu povinného rodiča, ktorého jediným príjmom je dávka v hmotnej núdzi priznaná podľa platných predpisov v Y., ak je zrejmé, že priznaním tejto dávky je zabezpečené poskytnutie základných životných potrieb jeho rodiny v danej krajine a preto, či z tohto dôvodu zvýšenie výživného pre maloleté dieťa je možné považovať za primerané otcovým príjmom, jeho schopnostiam a možnostiam a majetkovým pomerom. Rozhodnutie odvolacieho súdu teda spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, ak sociálnu dávku vo výške 1 623,20 Eur, ktorú poberá v Y. posudzoval ako jeho príjem. Vzhľadom na povahu sociálnej dávky a zákonné podmienky nároku na jej priznanie, (sociálna dávka vo výške 1 623,20 Eur) je vždy príjmom rodiny, nie otca a to vo výške určenej podľa počtu osôb, ktoré s ním žijú v spoločnej domácnosti. Navyše procesný postup odvolacieho súdu, keď neprihliadol a nevyhodnotil všetky skutočnosti a dôkazy, ktoré za konania vyšli najavo, je tak v celom rozsahu v rozpore s ustanovením § 191 ods. 1 CSP a ustanovením § 220 ods. 2 CSP. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že návrh matky na zvýšenie výživného zamietne, prípadne napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zruší a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Matka maloletej D. vo vyjadrení k dovolaniu otca uviedla, že dovolanie je neprípustné a nedôvodné a dovolací súd, aby toto dovolanie zamietol. Žiadala priznať náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie otca maloletej je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, nie však dôvodné, takisto nie je prípustné dovolanie otca v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

6. Dovolateľ v danom prípade prípustnosť dovolania odvodil z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Uviedol, že procesný postup odvolacieho súdu bol nesprávny, keď neprihliadol a nevyhodnotil všetky skutočnosti a dôkazy, ktoré za konania vyšli najavo.

7. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

8. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva

patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou ako aj výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

9. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

10. V danej veci odvolací súd v dovolaní napadnutom rozhodnutí (obsah ktorého nemožno posudzovať izolovane od rozsudku súdu prvej inštancie, lebo prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok - vid' rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08) vysvetlil jeho podstatné dôvody, citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlil právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil. Prijaté závery sú primerane odôvodnené spôsobom zodpovedajúcim platnej právnej úprave v čase rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. So zreteľom na vyššie uvedené je dovolanie otca maloletej pokiaľ ide o vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP procesne neprípustné. Dovolateľom namietané nesprávne vyhodnotenie dôkazov nezakladá vadu zmätočnosti. Aj podľa predchádzajúcej právnej úpravy nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka nesprávnosť hodnotenia výsledkov dokazovania.

11. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. Dovolateľ v dovolaní uviedol, že prípustnosť jeho dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, (podľa obsahu, keď nesprávne uviedol písm. a/) v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

13. Dovolateľ prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená a to, či je možné zvýšiť výživné pre maloleté dieťa z príjmu povinného rodiča, ktorého jediným príjmom je dávka v hmotnej núdzi priznaná podľa platných predpisov v Y., ak je zrejmé, že priznaním tejto dávky je zabezpečené poskytnutie základných životných potrieb jeho rodiny v danej krajine a preto, či z tohto dôvodu zvýšenie výživného pre maloleté dieťa je možné považovať za

primerané otcovým príjmom, jeho schopnostiam, možnostiam a majetkovým pomerom.

14. Pokiaľ ide o dovolateľom zadefinovanú (a s poukázaním na konkrétne okolnosti vysvetlenú) právnu otázku, dovolací súd uvádza, že táto v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ riešená nebola.

15. So zreteľom na nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a v situácii, na ktorú sa vzťahuje toto ustanovenie, dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie otca maloletej je v danom prípade procesne prípustné; následne preto skúmal, či je podané dovolanie dôvodné (či je ním skutočne napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci).

16. Podľa § 432 ods. 1 CSP možno dovolanie, ktoré je prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením sa pritom rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

17. Dávky štátnej sociálnej podpory, či už poskytované z tuzemských alebo zahraničných zdrojov, nie sú náhradou rodinných príjmov, ale majú pomáhať riešiť (reglementovať) štátom uznávané sociálne situácie. Vo všeobecnosti platí, že štát sa podieľa na krytí nákladov na výživu a ostatných základných potrieb detí a rodín, pokiaľ to z hľadiska sociálneho a ekonomického odôvodňujú v ňom pretrvávajúce pomery. Právny názor odvolacieho súdu, v zmysle ktorého v konaní o zvýšení výživného maloletému, má súd prihliadať na skutočnosť, že otcovi maloletej v Y. je vyplácaná dávka v hmotnej núdzi možno považovať za správny. Na doplnenie je potrebné uviesť ustanovenie § 75 ods. 1 ZR, z ktorého ustanovenia vyplýva, že zdrojom príjmu povinného rodiča sú aj dávky sociálneho zabezpečenia. Povinnosťou súdu je preto prihliadnuť v konaní o zvýšení výživného pre maloletého na celkové majetkové pomery povinného a tzv. potencialitu príjmov, t. j. k jeho zjavne nevyužitým schopnostiam. Pri určení výšky výživného je rozhodujúci príjem, ktorý rodič reálne mohol dosahovať a nie príjem, ktorý fakticky dosahuje, pretože princíp potenciality má prednosť pred princípom fakticity. V zmysle ustanovenia § 62 ods. 5 ZR je rodič povinný plne rešpektovať svoju vyživovaciu povinnosť a svoje výdavky usmerniť tak, aby plnenie vyživovacej povinnosti nebolo ohrozené a s využitím svojich subjektívnych vlastností a pracovných príležitostí si organizovať svoje pracovné aktivity tak, aby mal reálnu možnosť si riadne plniť svoju vyživovaciu povinnosť. Napokon v danej veci, ako vyplýva z obsahu spisu (č. l. 81), prijímateľom dávky v nezamestnanosti v Y. nie je rodina otca, ale otec maloletej D.. Navyše otec maloletej D. je vlastníkom 4-izbového bytu na Slovensku, z ktorého by mohol mať ďalší príjem. Napokon dovolací súd sa stotožňuje s dôvodmi rozsudku odvolacieho súdu.

18. S poukazom na vyššie uvedené dôvody dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie dovolateľa neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

19. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie o trovách konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP), ale prihliadol na ustanovenie § 55 CMP.

20. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.